

جریان‌شناسی تکفیری و نقد آن از منظر قرآن و روایات

نویسنده

حجت الاسلام دکتر سید اسماعیل حسینی مازندرانی

همایان علمی

زهرا صالحی نیک‌ارک‌زایی

سیده فاطمه حسینی

انتشارات هاویر

۱۴۰۳

سرشناسه	حسینی مازندرانی، سید اسمعیل، ۱۳۵۷
عنوان و نام پدیدآور	جریان‌شناسی تکفیری و نقد آن از منظر قرآن و روایات / نویسنده: سید اسمعیل حسینی مازندرانی، مشاوران علمی: زهرا صالحی نجار کلایی، سیده فاطمه حسینی
مشخصات نشر	خرم‌آباد: انتشارات هاویر، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	۲۱۰ ص
شابک	ISBN: 978 - 622 - 8341-46-0
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا :
یادداشت	کتابنامه
موضوع	تکفیری‌ها Takfiris (Islamic sect) تکفیری‌ها -- تاریخ Takfiris (Islamic sect) -- History تکفیر (فقه) -- جنبه‌های قرآنی Excommunication (Islamic law) -- Qur'anic teaching صالحی نجار کلایی، زهرا، ۱۳۵۲ حسینی، سیده فاطمه، ۱۳۷۸ BP ۲۳۸/۶ ۲۹۷/۵۲۷ ۹۹۶۰۰۰
شناسه افزوده	
شناسه افزوده	
رده‌بندی کنگره	
رده‌بندی دیویی	
شماره کتاب‌شناسی ملی	

انتشارات هاویر

جریان‌شناسی تکفیری و نقد آن از منظر قرآن و روایات

نویسنده: حجت‌الاسلام دکتر سید اسمعیل حسینی مازندرانی

مشاور علمی: زهرا صالحی نجار کلایی، سیده فاطمه حسینی

انتشارات هاویر، همراه: ۰۹۱۶۹۷۰۰۴۰۶ شماره‌گان: ۵۰۰ نسخه - چاپ اول ۱۴۰۳

آمور رایانه‌ای: زهره ندی طرح جلد: هادی ندی چاپ: شهر

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۴۱-۴۶-۰

بها: ۱۷۰ هزار تومان

فهرست

۱۱	سخنی باخوانند
۱۲	پیش‌گفتار

فصل اول

کلیات پژوهش

۱۳	گفتار اول: طرح پژوهشی
۱۳	بیان مسئله پژوهش
۱۶	فرضیه‌های پژوهش
۱۷	اهمیت و ضرورت انجام پژوهش
۱۸	اهداف و فوائد پژوهش
۱۹	جنبه جدید بودن و نوآوری در پژوهش
۲۰	گفتار دوم: مفهوم شناسی
۲۰	بند اول: مفهوم تکفیر
۲۰	الف- تکفیر در لغت
۲۱	ب- تکفیر در اصطلاح
۲۲	بند دوم: مفهوم سلف
۲۲	الف- سلف در لغت
۲۲	ب- سلف در اصطلاح
۲۳	بند سوم: مفهوم ارباب
۲۴	بند چهارم: مفهوم انتحار
۲۴	بند پنجم: مفهوم تقلید

- بند ششم: مفهوم تأویل ۲۵
- بند هفتم: مفهوم جریان تکفیری ۲۷
- گفتار سوم: سابقه تاریخی جریانات تکفیری ۲۸
- بند اول: جریانات تکفیری در عصر اسلام ۲۸
- الف- اسامه بن زید و قتل مسلمین ۲۸
- ب- روایت عبید بن خلف خزاعی از تکفیری نابخشوده ۳۰
- ج- حرق‌وص بن زهیر بجلی تمیمی سندی (ذوالخویره) ۳۲
- د- تکفیر بنی‌المصطلق ۳۵
- ه- سعد بن مالک بن وهیب و تکفیر عمار ۳۶
- و- تکفیر خلیفه سوم (عثمان) ۳۸
- ز- ذارج، تکفیر اهل تحکیم ۴۰
- بند دوم: جریانات تکفیری نخستین ۴۲
- الف- احمد بن حنبل و ظاهرگرایی ۴۲
- ب- ابن تیمیه و عقل گرایی ۴۶
- ج- محمد بن عبدالوهاب و تکفیر درایی ۵۱

فصل دوم

جریانات تکفیری معاصر و انواع آنها

- گفتار اول: جریانات تکفیری معاصر ۵۷
- بند اول: جریان تکفیری سیاسی ۵۷
- بند دوم: جریان تکفیری عقیدتی ۶۱
- گفتار دوم: انواع جریانات تکفیری معاصر ۶۴
- بند اول: اخوان المسلمین (۱۹۲۸) ۶۴
- بند دوم: سپاه صحابه (۱۹۸۵) ۶۹
- بند سوم: القاعده (۱۹۸۸) ۷۲
- بند چهارم: طالبان (۱۹۹۴) ۷۳
- بند پنجم: بوکوحرام (۲۰۰۱) ۷۵

- بند ششم: القاعده در عراق (داعش) (۲۰۰۶) ۸۲
 بند هفتم: القاعده در یمن (۲۰۰۹) ۸۳
 بند هشتم: القاعده در سوریه (جبهه النصره سابق) (تحریر الشام امروز) (۲۰۱۲) ۸۷

فصل سوم

نقد جریانات تکفیری از منظر قرآن و روایات

- مقدمه ۸۹
 گفتار اول: نقد جریانات تکفیری از منظر آیات قرآن ۹۰
 بند اول: نقد نقل گرای و سلف گرایی ۹۰
 الف- نقد نقل گرایی ۹۰
 ب- نقد سلف گرایی ۹۸
 بند دوم: نقد گسترش شرک و کفر ۱۰۳
 بند سوم: نقد اصل جهاد ۱۰۶
 بند چهارم: نقد تخریب بناهای مذهبی و مساجد ۱۱۱
 بند پنجم: نقد زیارت قبور ۱۱۲
 بند ششم: نقد مشروعیت بخشی به خشونت ۱۱۶
 الف- نقد ارباب مسلمین ۱۲۲
 ۱- فساد و گناه کبیره بودن ارباب ۱۲۳
 ۲- حد و مرز داشتن ارباب ۱۲۴
 ۳- علت داشتن ارباب ۱۲۶
 ۴- چند بعدی بودن ارباب ۱۲۷
 ۵- واکنش نشان دادن نسبت به ارباب ۱۲۸
 ۶- ایجاد رعب و وحشت ارباب ۱۲۹
 ۷- شرک بودن ارباب ۱۳۰
 ب- نقد عملیات انتحاری ۱۳۱
 بند هفتم: نقد تفرقه افکنی بین مسلمین ۱۳۳

- الف- آیه اعتصام ۱۳۵
- ب- آیه صلح ۱۳۸
- ج- آیه اخوت و برادری ۱۴۰
- بند هشتم: نقد منع تقلید ۱۴۲
- الف- آیه نفر ۱۴۶
- ب- آیه ذکر ۱۴۸
- ج- دیگر آیات ۱۴۹
- گفتار دوم: نقد جریانات تکفیری از منظر روایات ۱۵۰
- بند اول: نقد نقل گرای و سلف گرایی ۱۵۰
- الف- نقد نقل گرای ۱۵۰
- ب- نقد سلف گرایی ۱۵۳
- بند دوم: نقد گرایش شرک و کفر ۱۵۶
- بند سوم: نقد اصل جهاد ۱۵۷
- بند چهارم: نقد تخریب بناهای الهی و مساجد ۱۵۹
- بند پنجم: نقد زیارت قبور ۱۶۱
- بند ششم: نقد مشروعیت بخشی به خشونت ۱۶۴
- الف- نقد ارهاب مسلمین ۱۶۸
- ب- نقد عملیات انتحاری ۱۷۶
- بند هفتم: نقد تفرقه افکنی بین مسلمین ۱۷۸
- الف- وحدت، اعتصام و ریسمان الهی ۱۷۸
- ب- وحدت، همدردی با یکدیگر ۱۷۸
- ج- وحدت، برکت و رحمت الهی ۱۷۹
- د- وحدت، برادری اسلامی ۱۸۱
- ه- تفرقه، طعمه شیطان ۱۸۲
- و- تفرقه، تسلط باطل برحق ۱۸۲
- ز- تفرقه، تفکیک قلوب ۱۸۳
- بند هشتم: نقد منع تقلید ۱۸۳

الف- روایات رجوع به عالمان و سؤال از ایشان	۱۸۳
ب- روایات دالّ بر جواز تقلید	۱۸۶
ج- روایات نهی از تقلید به غیر عالم	۱۸۷
نتیجه‌گیری	۱۸۹
پیشنهادهات	۱۹۳
منابع و مأخذ	۱۹۵

سخنی با خواننده

در عصر حاضر، پدیده‌ی تکفیر به عنوان یکی از چالش‌های جدی در جهان اسلام مطرح شده است. جریان‌های تکفیری با تفسیرهای افراطی و سوء استفاده از مفاهیم مقدس اسلامی مانند جهاد، به توجیه خشونت و ترور علیه مردم، با ادیان مختلف و حتی مسلمانان غیرهم فکر خود پرداخته‌اند. این جریان‌ها نه تنها باعث تفرقه و اختلاف در میان امت اسلامی شده‌اند، بلکه تصویری مخدوش و بسیار خشن و غیر واقعی از اسلام را به جهانیان ارائه کرده‌اند.

کتاب حاضر «جریان‌شناسی تکفیری و نقد آن از منظر قرآن و روایات»، درصدد است تا با بررسی ریشه‌های تاریخی، فکری و اجتماعی جریان‌های تکفیری، به تحلیل و نقد این پدیده از منظر قرآن کریم و روایات معصومین^(ع) بپردازد و قطعاً قرآن به عنوان منبع اصلی هدایت و روشنگری، و روایات اهل بیت^(ع) به عنوان تفسیر و تبیین‌کننده آیات الهی، می‌تواند راه‌مبیر صحیحی را برای تشخیص حق از باطل و نقد اندیشه‌های انحرافی ارائه دهد.

در این کتاب ابتدا به تعریف مفاهیم مهم پرداخته می‌شود و سپس با بررسی جریان‌های تاریخی تکفیری، ریشه‌های فکری و اعتقادی آن‌ها تحلیل می‌شود. در ادامه، با استناد به آیات قرآن و روایات معصومین^(ع) دیدگاه اسلام ناب در برابر این جریان‌ها تبیین شده و راهکارهایی برای مقابله با این پدیده ارائه می‌شود. امید است این کتاب گامی اندک در جهت روشنگری و مقابله با اندیشه‌های افراطی و باطل تکفیری‌ها باشد و با ارائه تحلیل‌های دقیق و مستند از قرآن و روایات، تصویری روشن از اسلام واقعی ارائه شود.

با تشکر

دکتر سیداسمعیل حسینی مازندرانی

پیش‌گفتار

یکی از مهمترین موضوعاتی که از زمان خلافت پیامبر (ص) تا امروزه در جهان به چشم می‌خورد، جریان‌های تکفیری می‌باشند که به بازیگران کلیدی در سطح منطقه خاورمیانه و جهان اسلام تبدیل شده‌اند. این جریان‌ها با ادعای تحقق و برپایی اسلام راستین و تعابیر متحجرانه، چهره‌های خشن و وحشیانه از اسلام نمایان کرده‌اند و با این مسیر انحرافی دیگر مسلمانان را نفی می‌کند؛ لذا، پایه‌ای نظری از آن برگرفته از سلفی‌گری، ظاهرگرایی، رد مرجعیت عقل و تکیه صرف بر نقلیات، می‌باشد. این امر باعث گردیده تا دایره شمول شرک و کفر گسترش یابد و اغلب مسلمانان در محدوده کفار قرار گیرند و قتل آنان واجب شمرده شود. در واقع، این جریان‌های تکفیری توانسته است با حمایت‌های غرب و حکام وهابی و ... ادعای خلافت اسلامی نماید.

بنابراین این ضرورت احساس می‌شود تا با مستندات قرآنی و روایات، افکار و عقاید این گروه‌های تکفیری بر ملا گردد. حال سخن این است که بر جریان‌های تکفیری از دیدگاه قرآن و روایات چه انتقادات وارد است؟

لذا این پژوهش با رجوع به منابع معتبر با روش کتابخانه‌ای به تحلیل و توصیف جریان‌ات تکفیری (از دوران پیامبر (ص) تاکنون) پرداخته و اشاره به آیات قرآنی و روایات اعتقادات و باورهای آنها را مورد انتقاد قرار داده است. در نتیجه اعمال خشونت و قتل و کشتار آنها را نفی دور از اسلام ناب محمدی دانسته است.